

Arhivska oznaka:
HR-DASK-813

Naslov:
Osnovna škola Mečenčani (arhivski fond, 1945-1995)

Vrijeme nastanka:
1945-1995 g.

Razina:
Fond

Klasifikacija:
D.4. - Osnovne/pučke škole

Sadržaj:
Fond Osnovne škole „7. banijske brigade“ Mečenčani odnosi se na dokumentaciju koja je karakteristična za škole, odnosno obrazovne institucije. Tu se u najvećoj mjeri radi o matičnim knjigama, imenicima, godišnjim planovima, programima, popisima i sl. Osim učeničko-pedagoške dokumentacije, sačuvana je dokumentacija organizacijskog tipa, poput općih spisa, zapisnika, urudžbenih zapisnika i sl., ali i financijska dokumentacija (budžetske knjige, završni računi, isplatne liste).

Količina:
2.6 Dužni metar

Vrsta gradiva:
knjige

spisi

Jezik:
Hrvatski

Pismo:
Latinica

Ćirilica

Posjednik:
Državni arhiv u Sisku

Licenca:
Javno dobro

Mjesto (grad/općina):
Mečenčani

Oznaka arhiva:
HR-DASK

Povijest:
Gradivo je nastalo djelovanjem Osnovne škole u Mečenčanima. Dokumentacija se sastoji od one učeničko-pedagoškog karaktera, poput matičnih knjiga, imenika, planova i programa i sl. te one organizacijsko-financijskog karaktera, poput normativnih akata, općih spisa, zapisnika itd. Također je sačuvana i personalna dokumentacija te ona financijsko –materijalna. Gradivo je preuzeto nakon što je otkriveno od strane Udruge povratnika iz Hrvatske Kostajnice koja je prostorije bivše škole dobila na upotrebu. Nakon identificiranja gradivo je prevezeno u prostorije Sabirnog arhivskog centra u Petrinji gdje je izvršeno sređivanje i popisivanje. Gradivo fonda Osnovne škole „7. banijske brigade“ u Mečenčanima preuzeto je u dva navrata. Prvi put je preuzeto od strane Zorislava Kovača, referenta Službe za zaštitu arhivskog i registraturnog gradiva iz-

van arhiva Državnog arhiva u Sisku, od predsjednika Udruge povratnika Općine Donji Kukuruzari Mile Kalambure. Naime, do preuzimanja gradivo se nalazilo u zgradi bivše Osnovne škole u Mečenčanima koja je služila kao skladišni prostor Udruge prognanika iz Bosanske Posavine Hrvatska Kostajnica. Iako se nekoliko puta pokušalo provjeriti stanje pismohrane, do iste se nije moglo doći jer je bila zatrpana različitim paketima, kutijama i drugim materijalima pristiglim putem donacija. Nakon što je Udruga prognanika iselila iz zgrade i u nju uselila Udruga povratnika gradivo je izdvojeno i identificirano te prevezeno u Sabirni arhinski centar u Petrinju. Osim gradiva škole „7. banijske brigade“ tada je preuzeto i gradivo područnih škola Babina Rijeka, Knezovljani, Komogovina, Kukuruzari i Lovča te samostalnih škola Gornja Velešnja i Bjelovac. Preuzeto je i gradivo škole nastalo u vrijeme okupacije, od 1991. do 1995. Sveukupna količina preuzetog gradiva bila je oko 4 d/m. Preuzimanje gradiva izvršeno je 4. rujna 2003. prilikom čega je napravljen Zapisnik o preuzimanju (Klasa: 036-01/03-01/12, Ur.broj: 2176-82-03-01). Upisano je u Knjigu primljene arhivske građe pod rednim brojem 237. na stranicama 276 i 277. Gradivo je drugi puta preuzeto 29. travnja 2009. Radilo se o tri matične knjige u rasponu od 1960. do 1982. Primopredaja je izvršena između Ranka Borojevića, tajnika Osnovne škole „Katarine Zrinski“ u Mečenčanima i Tomislava Škrbića, arhivista, u ime Državnog arhiva u Sisku. Prilikom primopredaje napisan je Zapisnik o primopredaji (klasa: 036-01/09-01/06-01; ur.broj: 2176-83-09-01). U općem inventaru fond je zaveden pod rednim brojem 813.

Nakon identificiranja i popisivanja gradiva 2003., arhivistička obrada započela je u ožujku 2014. Fond je potpuno arhivistički sređen u istom mjesecu. Pri tom su formirane serije gradiva prema funkcijama ove prosvjetne ustanove. Tijekom sređivanja izrađen je sumarni inventar fonda prema ISAD(G).

Status dostupnosti:

JAVNO

Napomene:

Napomena o izlučivanju

Prilikom sređivanja gradiva fonda nije provedeno izlučivanje.

Napomena o sređenosti

Arhivistički sređeno (SI)

Biografija/povijest

Sustavni razvitak školstva na području Vojne Krajine, pa tako i općine Kostajnica možemo pratiti od druge polovice 18. st. i vladavine Marije Terezije. Naime, donošenjem Općeg školskog zakona 1774., odnosno njegovom nadopunom 1775. u većim mjestima na području Vojne krajine, počinju se otvarati škole za potrebe izobrazbe vojnog kadra. Prema odredbama Općeg školskog zakona osnivane su normalne škole u sjedištima pukovnija, glavne škole u gradovima i trivijalne škole s njemačkim kao nastavnim jezikom u sjedištima satnija, dakle u selima. Na prostoru Banskog generalata postojale su dvije glavne škole, u Petrinji i Kostajnici te one trivijalne. Trivijalnih škola bilo je sveukupno 7. U Drugoj banskoj pukovniji bilo ih je pet, i to u Petrinji, Kostajnici, Dubici, Zrinu i Sunji¹. Nakon što je doneseno rješenje o obveznom školovanju za svu mladež Vojne krajine 1829., dolazi do nove reorganizacije školstva i povećanja broja školskih objekata u manjim ruralnim sredinama. Pretpostavka je da je u tom razdoblju, dakle nakon reorganizacije, osnovne škole polazilo oko 35% obveznika. Zanimljivo je da su škole u Krajini postizale bolje rezultate nego one u Građanskoj Hrvatskoj, posebice u nastavnom (njemačkom) jeziku, računarstvu i kaligrafiji. Doduše, takvi rezultati su posljedica pedagoških metoda koje su se bazirale na strogoj vojničkoj disciplini zbog čega se govorilo da su takve škole uzimale triput toliko vremena za ponavljanje koliko za tumačenje i obučavanje. Naravno, takvoj pedagoškoj praksi protivili su se najveći pedagoški autoriteti tog vremena, poput Ivana Filipovića ili Franje Klaića. U tom razdoblju osnivane su škole u relativnoj blizini Mečenčana, primjerice u Javornju 1930. i Rujevcu 1832. Nemamo točnih podataka o osnutku škole u Mečenčanima, no možemo zaključiti da se

ista osnovala između 1935. i 90-ih godina 19. st. kada nalazimo prve podatke o učiteljima škole. Vjerojatno je škola osnovana prije procesa razvojačenja koji je krenuo 1871. jer su se nakon te godine osnivale škole koje su bile na najisturenijim mjestima tadašnje granice, poput Žirovca, što kod Mečenčana ipak nije bio slučaj. Osnovna škola Mečenčani bila je nadležna i za školovanje djece susjednih sela koja su tek poslije Drugog svjetskog rata dobila vlastite područne škole. Radilo se o selima: Knezovljani, Komogovina, Kukuruzari i Lovča. Od 1895. kada pronalazimo prve podatke o službenicima škole do 1917. funkciju učitelja ravnatelja u školi u Mečenčanima vrši Stevo Kresoević. Funkciju pomoćne učiteljice vrši nekoliko osoba: Ružica Miholjević, Slava Popović, Olga Gjurić, Darinka Lovrić, Zorka Cvijanović, Draginja Milošević, Darinka Ljiljak i Mileva Teslić⁴.

Za vrijeme Drugog svjetskog rata postojali su paralelni školski sustavi. Školski sustav ustaškog režima organiziran je kao šestogodišnji, a realizirao se u općim četverogodišnjim pučkim školama i u dva razreda produžne škole. Na oslobođenim dijelovima Hrvatske pod koje je vrlo brzo potpalo i područje sela Mečenčani nova vlast je organizirala vlastito školstvo bazirano na novoj socijalističkoj ideologiji. Organizaciju osnovnih škola provodili su kulturno-prosvjetni odbori. Tijekom 1943. osnovano je petnaestak osnovnih škola na ovom području. Prema podacima Katarine Lukić Mikše radile su osnovne škole Rujevac, Gvozdansko, Ljeskovac, Begovići, Nistrik, Klasnić, Trnovac, Mali Gradac, Veliki Šušnjar, Dragotina i Buzeta. Prema podacima Okružnog NOO za Baniju radile su i škole u Obljaju, Donjem Javornju, Grmušanima i Borojevićima. Iako nema podataka o školi, vjerojatno je ista radila, ako ne u samom selu, onda u nekom od okolnih, možda i u Borojevićima koji su se nalazili u samoj blizini Mečenčana.

Nakon rata i stvaranja nove države, mijenja se i školski sustav. U skladu s novim svjetonazorom, školstvo je u potpunosti odvojeno od države. Nadzor nad školama vršili su inspektori Ministarstva prosvjete (kasnije Savjeta za prosvjetu, nauku i kulturu). Financiranje škola najvećim dijelom je prebačeno na odbore kotara ili općina, a školom je upravljao školski odbor. Zakonom o narodnim školama iz 1951. uvodi se obveza osmogodišnjeg školovanja. No, pošto su se pojedine škole jako razlikovale po uvjetima, posebno po stručnosti učiteljskog kadra, taj prelazak nije bio moguć odjednom, već je bio dugotrajan.

Postojao je prijelazni tip škole – šestogodišnje škole. Narodna šestogodišnja škola u Mečenčanima radila je od 1953. do 1956. nakon čega postaje osmogodišnja. Ubrzo mijenja naziv škole u Osnovna škola „7. banijske brigade“. Taj naziv škola će nositi i nakon raspada Jugoslavije, u okviru tzv. RSK. Nakon oslobađanja ovih prostora 1995. škola prestaje s radom.

Za razliku od ostalih na ovom širem području, škola je ponovno započela s radom 18. rujna 2006. u staroj školskoj zgradi iz 50-tih godina prošlog stoljeća, koja je temeljito obnovljena. Ista je nazvana Osnovna škola „Katarine Zrinski“, a danas pokriva područje općine Donji Kukuruzari koje obuhvaća sljedeća naselja: Gornji i Donji Kukuruzari, Prevršac, Mečenčani, Borojevići, Komogovina, Knezovljani, Umetići, Bjelovac, Bjelovački Kostreši. Školu trenutno pohađa 142 učenika, od čega su 62 učenika su u razrednoj nastavi, a 80 u predmetnoj nastavi.

Obavijesno pomagalo

Sumarni inventar iz 2014.g. (izradio Igor Vujatović)

Lokacija izvornika

Spremište DASK A1

Preuzimanje

Knjiga akvizicija: 237/2003; (Predavatelj je Udruga povratnika Općine Donji Kukuruzari iz Knezovljana dana 04.09.2003.; Primopredajni zapisnik: KLASA: 036-01/03-01/12, URBROJ: 2176-82-03-01); 315/2009; (Predavatelj: Osnovna škola "Katarina Zrinska" Mečenčani, Primop. zapisnik KLASA: 036-01/09-01/06; URBROJ: 2176-83-09-01 od 29.04.2009.)

Vrsta zapisa:

Tekst

Vrsta sadržaja:
Tekstualni dokumenti